

Tribunals L'equitat a la justícia

L'acusat declara al f

DRET El ple de l'Audiència de Barcelona debatrà i votarà si és legal que un inculpat declari l'últim en un judici **CANVI HISTÒRIC** Alguns jutjats catalans ja ho apliquen de forma pionera a l'Estat espanyol per garantir millor la defensa

Mayte Piulachs
BARCELONA

Mentre el ministre de Justícia, Alberto Ruiz-Gallardón (PP), vol torpedinar l'accés dels ciutadans als jutjats, hi ha un corrent de magistrats que promou que l'exercici d'impartir justícia ha de ser més garantista, com recomana el Tribunal Europeu de Drets Humans.

Una d'aquestes iniciatives, pionera a l'Estat espanyol, és que tots els magistrats de l'Audiència de Barcelona debatin i votaran aviat en un ple jurisdiccional si és legal i no causa indefensió a les parts que l'acusat declari al final del judici (i si ho vol), un cop vistes les proves i els testimonis que hi ha en contra seva. Hi ha magistrats de jutjats penals de Barcelona i d'Arenys de Mar que, d'ofici, ja han aplicat aquest canvi d'ordre en les vistes. A causa dels recursos de la fiscalia i d'altres acusacions —que demanen la nul·litat dels judicis per haver-se fet la modificació—, el plenari de l'Audiència ha d'arribar a un acord sobre quina resposta cal donar, malgrat que no serà vinculant.

No obstant això, aquesta votació pot marcar el camí cap a una pràctica més equitativa vers el processat. És el que persegueix el magistrat de l'Audiència de Barcelona José Luis Ramírez, que confecciona la ponència que exposarà als seus col·legues i en què defensa que el fet que l'acusat declari al final del judici no causa indefensió a les acusacions i, per tant, no cal declarar nul el judici. Ramírez exposa que la

Les dates

1882

La norma processal en vigor, la Lecrim, és del segle XIX i no recull pas la declaració de l'acusat en el judici.

2014

L'avantprojecte de reforma de la Lecrim preveu que l'acusat hi declari al final, a instància de la defensa i si ho vol.

Les frases

“Per garantir un procés just i sense coaccions, cal donar més valor a la prova que a l'acusat?”

José Luis Ramírez
MAGISTRAT I PONENT DEL CANVI

“L'experiència és molt positiva: Es preserva millor el dret de defensa, tot i la sorpresa dels lletrats?”

Carme Guil
MAGISTRADA I PIONERA DEL CANVI

Una escenografia del segle XIX

L'escenografia de les sales on se celebren els judicis també és del segle XIX. Les magistrades Yolanda Rueda i Maria Rosa Fernández proposen acabar amb aquesta tradició obsoleta. En un pedagògic article recorden que un dels drets recollits en la doctrina del Tribunal Constitucional i en la del Tribunal Europeu de Drets Humans és que l'acusat ha d'estar “en permanent contacte amb el seu advocat”. Per això, aposten perquè

lleï d'enjudiciament criminal (Lecrim) de 1882 —en vigor, amb la supressió d'articles inquisitorials— no diu pas res sobre la declaració de l'imputat. “Aquesta llei preconstitucional només precisa que al principi del judici es farà l'anomenada prova de confessió”, en què el magistrat pregunta a l'acusat si es declara culpable dels fets o no. És la mateixa fiscalia que, en el segle XIX, va demanar que en aquest inici s'incloués la declaració de

l'acusat seguit al costat o al darrere del seu lletrat, en lloc de la banqueta dels acusats. “A alguns advocats els incomoda, però així l'acusat veu de cara els testimonis i pot alertar de tot el lletrat”, afirma la magistrada Carme Guil, que ho ha dut a la pràctica. La llei de jurat, del 1995, ja ho permet. Poder declarar assegut, enlloc de dempeus com obliga la llei, i sense manilles garanteixen millor la presumpció d'innocència.

l'acusat per escatir millor la veritat. El Tribunal Suprem va recollir-ho i aquest inici s'ha reproduït fins avui en dia.

“Aquesta pràctica va conduir a la tortura per arrencar la veritat a l'acusat. Per garantir un procés just i sense coaccions, cal donar més valor a la prova de càrrec en el judici i deixar per al final la declaració de l'acusat”, manifesta el magistrat de la secció sisena. Ramírez hi afegeix: “L'acusat guanya en dignitat, i

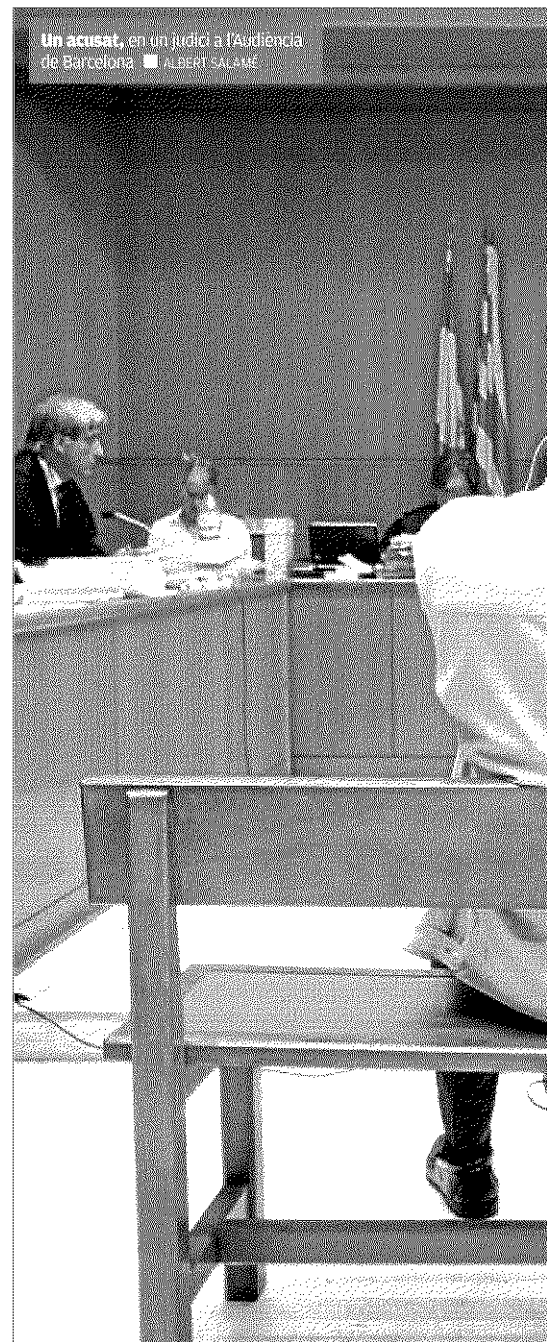

El magistrat, José Luis Ramírez ■ ANDREU PUIG

les acusacions no se centren a fer-lo errar.”

La magistrada de l'Audiència de Barcelona Carme Guil es declara ferma defensora d'aquest canvi, que ha dut a la pràctica en uns 800 judicis quan eratiu titular del jutjat penal 2 d'Arenys de Mar, entre octubre del 2013 i l'abril passat. Guil precisa que, actualment, ja tenen “cobertura legal” per dur-ho a terme, perquè l'article 701 de la Lecrim dóna la potestat al jutge d'alterar l'ordre de les proves a instància de part i d'ofici”. El president de l'Audiència de Tarragona, Xavier Hernández, també s'atreveix a aplicar aquest canvi.

Guil se sent satisfeta del resultat: “Es preserva millor el dret de defensa i es guanya agilitat en el judici.” Admet que “descol·locava” els advocats quan els proposava el canvi d'ordre a l'inici del judici, però la majoria ho acceptava. Guil no entén els magistrats i fiscals detractors del canvi perquè “tots —precisa— ens hem format en l'època constitucional”. ■

inal

Més garanties per als detinguts a comissaria

EUROPA • La UE aprova tres directives per garantir el dret de defensa a sospitosos d'un delictes, com ara saber amb "promptesa" els atestats policials **REALITAT** • El govern espanyol fa tard a aplicar-les i la direcció dels Mossos no té cap iniciativa **ADVOCATS** • Els lletrats les invocaran

M. Piulachs
BARCELONA

Fa anys que els advocats catalans promouen un decàleg de drets que cal respectar en l'assistència lletrada a persones detingudes i sospitoses d'haver comès un delictes, que la direcció dels Mossos d'Esquadra "sempre ha menystingut", assegura el penalista i exdiputat de la junta del Col·legi d'Advocats de Barcelona (Icab) Jorge de Tienda, que hi afegeix que s'escuden dient que segueixen les directrius de la Comisión Nacional de Seguridad. La Unió Europea avala ara les reivindicacions dels lletrats —com ara el fet de poder parlar amb el client abans que declarar—, tot i que costarà de dur-ho a la pràctica.

Des del 2009, el Consell Europeu treballa perquè els estats membres respectin uns drets fonamentals mínims dels detinguts, tal com ja fan en les sentències, i desenvolupa en tres directives certs principis perquè hi hagi "equitat en el procés penal". La primera directiva (2010/64/UE) precisa que tota persona detinguda no només té dret a un intèrpret (com ja es compleix al nostre país), sinó també a la traducció dels processos i les sentències. La segona norma (2012/13/UE) ha entrat en vigor aquest mes de juny i aprofundeix en el dret a la informació en els processos penals. El govern espanyol, però, encara no ha fet la transposició de la primera ni de la segona normativa i les ha incloses com a disposicions addicionals en l'avantprojecte de llei orgànica de l'estatut de la víctima, que també és motivat per complir una altra directiva europea (2012/29/UE).

Pel que fa al dret a la informació del detingut, l'advocat i membre de la comissió normati-

Un detingut, acusat d'assalts violents a cases del Baix Empordà és conduït als jutjats, el maig passat ■ ACN

va de l'Icab Jorge Navarro, n'explica els tres eixos bàsics: "el dret a l'accés als materials de l'expedient" a la mateixa seu policial, a més de "l'obligació de lliurar l'atestat amb promptitud i abans de la seva primera declaració"; el dret a impugnar la detenció, i pel que fa al dret a romandre en silenci, "el seu ad-

"No tothom ha d'estar dos dies a la garjola de la comissaria", afirma l'advocat Jorge de Tienda

vocat el pot ajudar" a decidir sobre aquesta qüestió.

"Ara, quan anem a comissaria a atendre un detingut, només et comuniquen el delictes imputable i amb astúcia hem d'esbrinar els fets, i quan veiem que es tracta d'una falta hem d'exigir la llibertat immediata",

afirma De Tienda, que hi afegeix: "La filosofia d'aquesta directiva és que no s'ha de donar una resposta estàndard a una persona que comet un delictes. No tothom ha d'estar dos dies a la garjola abans que un jutge en revisi el cas. Cal més rigor en la privació de la llibertat".

Malgrat que Catalunya és pionera a implantar normes que encara no té l'Estat espanyol (com ara el dret de família o la mediació en l'àmbit penal), fonts Departament d'Interior afirmen que "esperaran que el govern espanyol faci la transposició de la directiva" sobre l'obligació d'entregar el material incriminador al sospitós a la comissaria dels Mossos. No obstant això, Navarro indica que es pot invocar una directiva europea quan reconeix drets encara que no se n'hagi fet l'adaptació a la legislació nacional i un tribunal l'ha d'interpretar. "Si els ope-

radors policials complissin el que diu la jurisprudència del Tribunal Suprem sobre els drets del detingut, no ens caldria norma europea", clou De Tienda.

Finalment, la tercera directiva (2013/48/UE), que ha d'entrar en vigor el 2016, dona més veu a l'assistència lletrada (l'advocat pot parlar amb el detingut abans de declarar a la policia), endreça l'ordre europeu de detenció (i evitar errors com ara el del rentacotxes de Montgat) i permet la informació i la visita d'una tercera persona al detingut. L'advocada Laia Serra afirma que "aquesta norma és un gran avenç perquè permet una presència activa de l'advocat i harmonitza garanties", a més d'indicar que en la pròxima assistència a comissaria exigirà que es compleixin les directives en vigor. Caldrà veure quants advocats, al dia, invoquen aquests drets dels seus clients. ■

